

ГЕОПОЛИТИЧКА МИСАО КОЈУ ЈЕ СРБИЈА ДУГО ЧЕКАЛА

Миломир Степић: Геополитика: идеје, теорије, концепције, Институт за политичке студије, Београд, 2016.

Под окриљем Института за политичке студије из Београда, у децембру 2016. године изашла је монографија *Геополитика: идеје, теорије, концепције*, аутора проф. др Миломира Степића. Реч је вероватно о тренутно најтемељнијем и најсвеобухватнијем уџбенику из геополитике код нас, који уз завидно систематичан и научно аргументован приступ осветљава најважније теоријске поставке геополитике наглашавајући њен неспорни практични значај у идентификовању, обликовању и прогностици савремених међународних односа.

Из тог разлога, стручна али и она шира јавност заинтересована за разноврне теме и феномене из области геополитике са пуним правом ову Степићеву монографију доживљава као истинску прекретницу и један нови почетак озбиљног и готово до перфекције теоријски и методолошки утемељеног дефинисања и промишљања онога што геополитика представља у данашњем свету и што би требало да буде у будућности.

Садржински посматрано, ова одлична геополитичка монографија подељена је у пет обимних делова, од којих сваки део садржи неколико, за разумевање пуноће геополитике, значајних поглавља: **Теоријске основе геополитике** (Шта је геополитика?, Методологија геополитичких истраживања); **Отклоњи геополитике** (Од географије ка геополитици, Од геополитике ка геостратегији); **Артикулисање геополитичких идеја** (Рана схватања узајамности географског и политичког, Појава геополитике и разгрананање геополитичких идеја); **Геополитичка мисао биполарне и постбиполарне епохе** (Теоријски геополитички темељи Хладног рата, Геополитичке концепције униполарног и мултиполарног света); **Куда иде геополитика?** (Геополитички изазови поступнополарног света, Приоритети и перспективе геополитичке науке).

Структурално посматрано, а што се може видети и из горе постављеног садржаја, Степић је пре свих других аутора успео да успешно затвори зачарани

круг ранијих неуспелих покушаја усмерених ка озбиљном, интегралном и систематичном промишљању најважнијих теоријских поставки на којима се темељи геополитика као научна дисциплина, али и све као својеврсна вештина оперативне имплементације спољнополитичких и просторних аспирација једне државе.

Није претенциозно констатовати да је аутор у овом својеврсном уџбенику геополитике понудио одговоре на готово сва важнија питања и недоумице које данас оптерећују и обеспокојавају све оне који настоје да проникну природу сложене и динамичне геополитичности савременог света у коме живимо. Ова монографија у основи пружа основне појмовне одреднице геополитике као научне дисциплине, дефинишући сложену и широку природу њеног предмета изучавања. С друге стране, она је значајна и из разлога што указује на насущну потребу да геополитичка наука, сагласно тектонским друштвено – политичким и геополитичким променама које све више запљускују свет – прошири и додатно обогати поља свог интересовања.

Аутор уз све то исцрпно осветљава историјски контекст у коме је геополитика стасавала постепено се издвајајући из окриља географије и политичке географије где је у прво време успешно изграђивала свој првобитни идентитет. Временом је геополитика, на шта упућује и сам аутор, ширила поље свог интересовања изнедривши из свог окриља различите (суб)дисциплине с циљем свеобухватног проучавања разноврсних геополитичких аспекта света који нас окружује. Тако се у монографији успешно промишља и говори, између осталог, и о посибилистичкој, постмодерној, научној, популарној, прогностичкој, виртуелној геополитици. То с једне стране указује на динамичан и раскошан развој геополитике, а с друге на потребу прилагођавања геополитике новим друштвено – политичким приликама и изазовима постмодерне техницистичке цивилизације.

Без обзира на све промене које је са собом донело ново постмодерно доба, па и у погледу инсистирања на неком тобоже новом виртуелном руху којим би, по неким ауторима, геополитику требало оденути, Степић, као доктор географских наука доследно, компетентно и, чини се, бескомпромисно упућује на незаобилазну „физичкогеографску златну нит геополитике“, јасно апострофирајући њену несумњиву и неупитну географичност и опростореност.

Геополитика је и данас ослоњена на географију из које је потекла и зато аутор с правом увиђа да је нужно да геополитика ради своје пуне операбилности и ефикасности буде наслоњена на различите географске дисциплине: геоморфологију, климатологију, хидрологију али на другој страни и на политичку географију. У том погледу, Степић добро запажа да друштвеногеографска дисциплина са којом геополитика има најнепосредније везе јесте њена претеча, наука претходница – политичка географија. Просторност је тако била, остала и биће угаони камен сваке озбиљне геополитичке концепције.

Надаље, свим значајнијим геополитичким концепцијама које живе своју примену и у овим данима – и то како оним класичним тако и оним савременим – Степић је, као ниједан аутор пре њега, поклатио више него дужну пажњу,

опширно и језгровито образлажући природу и физиономију сваке од њих понаособ, али истовремено и посредством адекватних географских карата и мапа објашњавајући основне векторе њихове примене у савременим глобалним међународним односима. Практично, ништа што је пресудно важно за схватање савремених геополитичких кретања није изостављено у овом Степићевом геополитичком ремек – делу: од Кјеленовог појмовног дефинисања и конституисања геополитике, преко дубинског објашњавања и анализирања Мекиндеровог *Heartland-a* и Спајкменовог *Rimland-a*, па све до разматрања геополитичке мисли биполарне и постбиполарне епохе у Хантингтоновом *Сукобу цивилизација*, концепцији *Велике шаховске табле* Збигњева Бжежинског и Дугиновом *неоевроазијству*.

Степић у завршном делу монографије који носи назив **Куда иде геополитика?** настоји да укаже на потенцијално најважнија геополитичка кретања у овом веку. И убудуће ће, сматра аутор, најзначајнију геополитичку штафету у тек стасалом мултиполарном и полицентричном свету подељено носити САД, Русија, Кина, али ће се у глобалним геополитичким односима за мишљење све више у догледној будућности питати и исламски свет, Индија, Бразил, Јужноафричка република. Зато и аутор јасно подвлачи да свет будућности неће бити ни изблиза геополитички конзистентан као свет биполарне и постбиполарне епохе већ нас очекује доба перманентне геополитичке револуције и нестабилности.

Значај монографије *„Геополитика: идеје, теорије, концепције* је као што се може закључити из свега горе наведеног, више него очигледан. Нећемо претерати уколико констатујемо да ће се компетентна српска геополитичка мисао појавом ове монографије разврставати на ону пре и на ону после њене појаве у јавности. На њој ће, сасвим је сигурно, своја знања изграђивати и обликовати сви они који намеравају озбиљно да се баве геополитичком науком. С друге стране, ова монографија треба да послужи и доносиоцима најважнијих одлука у нашој земљи као светионик и путоказ ка коначном и прекопотребном формулисању системског и јасног геополитичког опредељења Србије у сусрет предстојећим изазовима 21. века.